

числа осіб, зразки почерку яких представлені для порівняння, виконаний текст досліджуваного документа. Якщо ж злочинець не встановлений, то можуть бути поставлені питання про вік особи, яка писала текст, фізичний і психічний стан, рівні грамотності, умови та час написання документа, чи написаний документ звичайним або зміненим почерком, чоловіком чи жінкою?

У зв'язку з тим, що при статевому злочині щодо малолітнього злочинець і жертва безпосередньо знаходяться в контактній взаємодії, часто на їх одязі залишаються мікрочастинки. У таких випадках слід проводити експертизу мікрочастинок.

При розслідуванні статевих злочинів щодо малолітніх на місці злочину можуть залишитися сліди зубів, залишені злочинцем, наприклад, на залишках їжі. Дані сліди є об'єктом криміналістичного дослідження. Перед експертом необхідно поставити такі питання: чи придатні дані сліди для ідентифікації; який механізм їх утворення; чи не залишені вони конкретною особою; чи можна судити по слідах зубів про звички цієї особи.

При розслідуванні кримінальних проваджень даної категорії виникає необхідність у проведенні потерпілій особі судово-психологічної експертизи. Слідству необхідно встановити, чи перебувала потерпіла особа в безпорадному стані, чи розуміла вона значення вчинених із нею дій, чи могла чинити злочинцеві опір. При цьому потрібно враховувати, що малолітня особа може давати згоду на вступ у статевий зв'язок, але, при цьому, не розуміти суть відносин, на які вона погоджується.

В даний час доцільно проводити потерпілій комплексну психолого-психіатричну експертизу (КППЕ). Її мають проводити фахівці, що володіють знаннями в галузі судової, дитячої та підліткової психіатрії і психології. Перед експертами повинні бути поставлені питання: чи могла потерпіла особа за своїм психічним станом правильно сприймати обставини, що мають значення для провадження, і чи може давати про них правильні показання; враховуючи рівень психічного розвитку та індивідуальних психологічних особливостей (або емоційного стану) чи могла потерпіла особа правильно сприймати обставини, що мають значення для провадження; чи виявлені у потерпілої ознаки підвищеної (патологічної) фантазії; чи володіє вона підвищеною (патологічною) сугестивністю.

**Чижи́ко Борис, курсант 1-го курсу
ННПФЕКП НАВС
Науковий керівник – Заяць Н.П.,
професор кафедри теорії держави та
права НАВС, доктор юридичних
наук**

ВИБОРИ ЯК ТЕСТ НА ДЕМОКРАТІЮ.

Усі демократичні держави проголошують своєю головною цінністю людину, а єдиним джерелом влади – народ. Це означає, що доля країни залежить від думки кожного громадянина, адже саме громадяни вирішують, кому делегувати своє право керування державою. Механізмом реалізації такого рішення виступають **вибори**.

Кожному громадянину по досягненні певного віку надане право обирати і бути обраним до органів державної влади і місцевого самоврядування. Позбавити цього права можуть громадян, що визнані судом недієздатними або утримуються в місцях позбавлення волі. В більшості країн, зокрема в Україні, віковий ценз для одержання права голосувати становить 18 років. Для набуття права обиратися віковий ценз зазвичай є вищим. Наприклад, в Україні обиратися народним депутатом можна з 21 року, Президентом – при досягненні 35 років. Кожен громадянин має однакову з іншими громадянами можливість впливати на підсумки виборів. Громадяни голосують безпосередньо за кандидата (партійний список).

Аби забезпечити виборцеві повну свободу волевиявлення на виборах голосування є таємним. Дотримання принципу таємності голосування досягається шляхом використання бюлетенів, що опускаються в скриньку для голосування після позначення прізвища кандидата або назви партії (блоку партій); бюлетені заповнюються у спеціально відгородженому приміщенні (кабині для

голосування), де виборець знаходиться наодинці. В деяких країнах голосування відбувається без бюлетенів – за допомоги спеціальних виборчих машин або комп'ютерів. Проте принцип таємності дотримується неодмінно.

Лише за умов застосування зазначених принципів в тій чи іншій країні можуть бути проведені демократичні вибори.

Крім того, **головними ознаками демократичних виборів є:**

1. Конкурентність – наявність опозиції, яка має вільний доступ до виборця та засобів масової інформації.
2. Альтернативність – народ обирає з-поміж кількох кандидатів (партій), що мають різні погляди на розвиток країни.
3. Законність – влада і опозиція неухильно дотримуються законодавчо закріплених “правил гри”.
4. Періодичність – не довічне, а строкове обрання владних осіб, що є важливим елементом у системі стримувань та противаг.
5. Остаточність – обрані народом представники не повинні бути виконавцями волі когось, окрім народу-суверена.

Таким чином, вибори загалом і сама процедура голосування зокрема є обов'язковими умовами існування демократичного режиму.

Коли люди позбавлені можливості голосувати, демократії не існує.

Принципи виборчого права конкретизуються як міжнародними нормами, так нормами окремих держав, що віддзеркалюють основоположні права і свободи.

Серед згаданих норм найважливішими є такі:

1. Атмосфера поваги до прав людини і відсутність будь-якого залякування або тиску.
2. Самовизначення – право на вільні і справедливі вибори.
3. Право на участь в управлінні.

Ст. 21 Загальної Декларації прав людини, що є обов'язковою для всіх країн-членів ООН, говорить: “Кожна людина має право брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через посередництво вільно обраних представників...”.

4. Відсутність дискримінації.
5. Свобода переконань і висловлювання цих переконань.
6. Свобода об'єднань, мирних зборів і пересувань під час виборчих кампаній.
7. Право на безпеку особистості і належний судовий захист.

Бучин М. у своїй праці «Демократичні принципи виборів: суть та типологія» виділяє наступні **принципи демократичних виборів:**

Принцип вільних виборів. Згідно з цим принципом виборець повинен сам вирішувати питання про участь чи неучасть у виборах, а у разі участі – про міру залучення до виборів. Принцип вільних виборів передбачає, що в процесі їхньої організації і проведення повністю виключається будь-який примус щодо участі або неучасті як у виборах в цілому, так і власне у самій процедурі голосування, а також виключається тиск на виборця при визначенні ним, як йому голосувати на виборах;

Принцип рівних виборів. Суть цього принципу полягає в тому, що виборці повинні мати рівні можливості впливу на результати виборів, тобто кожен громадянин, що бере участь у виборах, незалежно від віку, статі, раси, національності, майнового стану, соціального походження і т.д., має однакову з іншими виборцями кількість голосів на виборах, а також у всьому іншому бере участь у виборах на рівних засадах;

Принцип загальних виборів. Суть цього принципу полягає у залученні до виборів максимально широкого кола людей;

Принцип прямих виборів. Передбачає формування органів державної влади та органів місцевого самоврядування безпосередньо виборцями. Згідно з принципом прямих виборів між виборцями і кандидатом на виборну посаду немає ніяких проміжних інстанцій, що опосередковують волевиявлення виборців;

Принцип таємного голосування. Згідно з цим принципом передбачається недопустимість будь-якого нагляду і контролю за волевиявленням виборців, реальна свобода акту голосування.

Тому будь-яка спроба порушити принцип таємного голосування має на меті

Підсумовуючи, варто зазначити, що базові демократичні принципи виборів є тією платформою, основою, що дає змогу формуватися і функціонувати демократії, є необхідною умовою демократичного політичного режиму.

Україна беззаперечно є демократичною державою:

1) Згідно ч. 2 ст. 5 Конституції України носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування;

2) Згідно ч. 1 ст. 6 Конституції України державна влада здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову;

3) Згідно місцевого самоврядування визнається і гарантується ст. 7 Конституції України;

4) громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей (ч. 1 ст. 36 Конституції України). Правовий статус громадських об'єднань, що діють у державі, визначають закони України "Про об'єднання громадян" від 16 червня 1992 року, "Про політичні партії в Україні" від 5 квітня 2001 року;

5) громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 38 Конституції України); 6) громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 39 Конституції України);

7) усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк (ст. 40 Конституції України);

8) вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Виборцям гарантується вільне волевиявлення (ст. 71 Конституції України);

9) народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних (ч. 4 ст. 124 Конституції України).

Зараз Україна проходить мабуть найважчий етап свого розвитку. Фактичне перебування у стані війни, внутрішні конфлікти, економічна криза ускладнюють рух до формування процвітаючої України. У надскладних умовах **25 жовтня 2015 року в Україні пройшли вибори**, які були визнані такими що відбулися демократично і у відповідності до міжнародних норм, прийнятих у демократичних країнах.

Місцеві вибори, що відбулися 25 жовтня 2015 року – це чергові вибори депутатів обласних, районних, міських, сільських та селищних рад, міських, селищних, сільських голів. Попередні вибори органів місцевого самоврядування відбувалися у жовтні 2010 року.

За попередніми оцінками міжнародних спостерігачів неурядових організацій, на місцевих виборах в Україні, що пройшли 25 жовтня, був відсутній адміністративний ресурс.

Про це заявив президент України Петро Порошенко, після зустрічі з міністром торгівлі США Пенні Пріцкер в понеділок 26 жовтня 2015 року в Києві.

"Мені приємно констатувати, що, за попередніми оцінками міжнародних спостерігачів неурядових організацій, - вони констатували відсутність адміністративного ресурсу та адміністративного впливу в ході волевиявлення громадян", - сказав він.

Він заявив, що українці продемонстрували на місцевих виборах 25 жовтня висока виборчу культуру. Президент назвав відсутність адміністративного впливу головною ознакою демократичності місцевих виборів. «Головна оцінка – це оцінка міжнародних спостерігачів і наших неурядових організацій, що впливу адміністративного ресурсу на цих виборах не було. Це була перша подібна оцінка, яка мотивує, підтримує зусилля української влади з організації прямого волевиявлення громадян», – заявив Глава держави. Порошенко також підкреслив, що голоси більшості українців отримали демократичні політичні сили, у зв'язку з чим місцеві ради можуть бути сформовані з проукраїнської більшості. Президент також зазначив, що сприймає волевиявлення громадян на місцевих виборах як крок до підтримки реформ, децентралізації, збільшення повноважень і відповідальності місцевих рад. «Українська правда» (Заснована

Георгієм Гонгадзе у 2000 році) 26 жовтня 2015р

"Це є обличчя України, і ми маємо світові продемонструвати, що Україна є вільна і демократична держава. І ми боремося за те, аби проведення виборів відповідало найкращим світовим стандартам", - сказав Порошенко. (сайт еспресо ТВ)

Спостерігачі місії вважають українські місцеві вибори демократичними, але вимагають реформ. Про це повідомляє Еспресо.TV з посиланням на українську службу BBC. "Місцеві вибори в Україні були конкурентними і добре організованими, і кампанія в цілому продемонструвала вірність демократичним процесам", - стверджується у заяві спостерігачів, які працювали під час виборів.

Однак в ОБСЄ відзначають складність нормативно-правової бази, що забезпечувала проведення цих виборів, а також перевагу на них потужних фінансових груп, погрози і атаки у бік кандидатів. Місія також заявила, що "практично усе висвітлення виборчої кампанії у медіа було проплачене".

У зв'язку із цим ОБСЄ закликає до подальших реформ у виборчій сфері. Згідно з інфографікою організації ОПОРА, найпоширенішими порушеннями були випадки видачі бюлетеня без паспорта.

Місцеві вибори в Україні пройшли добре "за винятком деяких відхилень від правил". Про це заявила керівник місії спостерігачів від ПАРЕ Гудрун Мослер-Торнстром, передає BBC. За її словами, на більшості дільниць виборчим комісіям вдалося ефективно виконувати свої обов'язки, незважаючи на складність законодавства. За її словами, спостерігачі від ПАРЕ отримували повідомлення про купівлю голосів і можливість підкупу членів комісій, особливо там, де різниця між голосами була маленькою.

Нагадаємо, раніше ОБСЄ назвала місцеві вибори демократичними.

Підсумовуючи вищевикладене, хотів би сказати, що немає в Україні і її народу іншого шляху, ніж шлях до демократії, економічного і соціального розвитку, єдності та цілісності.

**Яценко Сергій Сергійович курсант
3 курсу ФПФСП НАВС
Науковий керівник: Пендюра М. М.
доцент кафедри загальноправової
та гуманітарної підготовки
ФПФСП НАВС, кандидат
юридичних наук, доцент**

ПРАВОВА ПОВЕДІНКА: АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ

Правова поведінка служить формою вияву свободи особи, найважливішою формою існування будь-якої професійної діяльності, здійснюваної в державі. Без правової поведінки не відбудуться правовідносин, не реалізуються права і свободи громадян, оскільки правова поведінка виступає як юридичний факт, що визначає характер поведінки: правомірна поведінка викликає виникнення регулятивних правовідносин, неправомірна — охоронних. Будь-яка юридично значима поведінка суб'єктів права є правовою, оскільки вона перебуває в сфері правового впливу.

Ознаки правової поведінки: